

Yttrande från Stockholmsregionen till EU-kommissionens samråd om en hållbar bioenergi politik efter 2020

Bakom detta yttrande står Stockholmsregionens Europaförening (SEF)¹ som företräder en av Europas mest konkurrenskraftiga och hållbara regioner. Stockholmsregionen står för cirka 45 procent av Sveriges BNP och har en befolkning på över 3,6 miljoner människor, vilket motsvarar nästan 38 procent av hela Sveriges befolkning.

Inledning

Stockholmsregionen välkomnar EU-kommissionens samråd² och den möjlighet som nu ges att delge synpunkter och erfarenheter inför utarbetandet av en ny EU-strategi för en hållbar bioenergi politik efter 2020.

Stockholmsregionen vill framföra att hållbar produktion och användning av bioenergi spelar en mycket viktig roll i Stockholmsregionens och Sveriges energimix och bör ha en betydande roll för att uppnå EU:s klimatmål 2030 och ett hållbart samhälle vid sidan av andra typer av förnybar energi.

Nedan presenteras en sammanfattning av Stockholmsregionens synpunkter. I annex finns Stockholmsregionens fullständiga svar på EU-kommissionens samrådsfrågor.

Sammanfattning

- *Framtidens energimix:* Stockholmsregionen vill framföra att bioenergi spelar en viktig roll i framtidens energimix och måste främjas som en av flera energibärare – tillsammans med vind, sol och vatten. Biomassa bidrar redan till en stor del av Stockholmsregionens och Sveriges bränslebehov, och är mycket viktig i den övergripande energimixen, men har givetvis en förbättringspotential.
- *EU:s hållbarhetsschema för biobränsle:* I samrådet frågar EU-kommissionen hur effektivt EU:s existerande hållbarhetsschema för biobränsle och flytande biobränsle har varit för att angripa riskerna med växthusgaser. Stockholmsregionen anser att gällande riskerna med växthusgasutsläpp från odling, tillverkning och transport, växthusgasutsläpp från direkt och indirekt förändring av markanvändning har det existerande hållbarhetsschemat varit kontraproduktivt. Gällande biologisk mångfald har det varken varit effektivt eller ineffektivt och gällande påverkan på jord, luft och vatten har vi ingen konkret åsikt.
- *Produktion av biobränslen från grödor:* Stockholmsregionen anser att biobränsle från grödor är ett viktigt verktyg för att motverka den starka trenden av att överge åkrar och jordbruk. Sedan 1990 har 15 procent av EU:s jordbruk övergetts och ytterligare 10 procent förväntas bli övergivna de kommande 25 åren. Detta har lett till i en stor förlust av biologisk mångfald.

¹ Medlemmar i SEF är: Stockholms stad, Kommunförbundet Stockholms Län och Stockholms läns landsting, samt Regionförbunden i Uppsala och Sörmlands län, Västmanlands kommuner och landsting, Mälardalsrådet samt Region Gotland.

² EU-kommissionens samråd om en hållbar bioenergi politik efter 2020:

<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/preparation-sustainable-bioenergy-policy-period-after-2020>

Eftersom gårdar med mest biologisk mångfald är de som framförallt riskerar att överges och det är en stor överkapacitet i matproduktion är det nödvändigt att hitta andra grödor än mat för att hålla dessa gårdar vid liv. Dessutom kan konventionella biobränslen från grödor med små förbättringar i produktionen enkelt reducera klimatutsläppen med över 90 procent och så länge det finns ett överflöd av jordbruksmark och en risk för att marken överges i EU, bör hållbar produktion av biobränsle från grödor främjas och utvecklas ytterligare, parallellt med avancerade biobränslen.

- *EU:s roll:*
 - Vad gäller EU:s roll bör unionen främja hållbar produktion av biobränsle från grödor, kombinerat med utbyte av praxis för bästa tillgängliga produktionsutövning och bistånd i utvecklingen av variationer av grödor och jordbruksutövning som är anpassad till lokala förutsättningar.
 - Det är också viktigt att EU:s ramverk låter de länder som ligger i framkant ge incitament för förnybart bränsle och förnybar energi (t.ex. som Sverige som använder sig av undantag från energi- och koldioxidskatt för att göra förnybar energi från både första och andra generationen konkurrenskraftigt).
 - Stockholmregionen vill också framföra att första generationens biobränsle erbjuder en viktig kostnadsreducering för jordbrukare i utvecklingsländer och ger både inkomster och genererar investeringar i moderniseringen av jordbruk. Det ger också en möjlighet för oljeimporterande länder i t.ex. Afrika söder om Sahara att reducera importen och förbättra handelsbalansen. Nationella och internationella regler, konventioner och frivilliga certifieringsscheman för övervakning av ohållbart skogsbruk och jordbruk finns, men övervakningen av hur de efterföljs är inte tillräcklig. EU bör stötta utvecklingsländer med metoder och redskap, och kanske även satellitdata för övervakning.
 - Ytterligare policy behövs för biobränsle och flytande biobränsle, men för biomassa i flytande form och i gasform är EU:s och nationella policys tillräckliga. Det nuvarande målet på 10 procent förnybar energi inom transport är redan nått i Sverige. EU:s mål för kommande perioder måste vara i linje med överenskommelserna i Paris, alltså måste de vara mycket mer ambitiösa.
- *Utveckling av innovation och teknologi:* EU:s ramverk för marknaden måste vara förutsägbart och långsiktigt, framförallt för att få till stånd nödvändiga storskaliga investeringar i innovativ teknologi. Det är viktigt att detta ramverk och stöd underlättar för storskaliga demonstrationer och "take-off" på marknaden för nya teknologier i verklig användning.

Stockholm, 9 maj 2016,

För Stockholmsregionens Europaförening

Karin Wanngård, ordförande

STOCKHOLMSREGIONENS EUROPAKONTOR

Avenue Marnix 28, BE-1000 Brussels

Tel: +32 2 514 56 00

www.stockholmregion.org

ANNEX

2. Uppfattningar av bioenergi

Vilken roll bör bioenergi ha för att uppnå EU:s klimat- och energimål för 2030?

Bioenergi har en betydande roll för att uppnå klimatmålen vid sidan av andra typer av förnybar energi.

För vilka typer av bioenergi behövs offentliga åtgärder (EU, nationell, regional nivå)?

Oavsett om bränslet är fast – eller flytande bör deras hållbarhet värderas lika. T.ex. producerar Energibolaget Fortum el/värme och flytande biobränsle i samma process, men dessa värderas på olika sätt p.g.a. direktivet för flytande biobränsle.

Biomassa bidrar redan till en stor del av Sveriges bränslebehov och spelar en väldigt viktig roll i den övergripande energimixen men har givetvis en förbättringspotential. Avfall från råmaterial från skogen används redan mycket i energiproduktionen och har ytterligare potential. EU:s hållbarhetskriterier behövs för ursprungsråvara och dessa kriterier ska gälla för alla slutprodukter oavsett fast eller flytande.

3. Fördelar och möjligheter med bioenergi

Vad kan bioenergi tillföra för positiva effekter för att uppnå EU:s klimatmål och möjliga fördelar för EU:s ekonomi och samhälle i stort?

Innovation och ny teknik på bränslen leder till jobb och utveckling av ekonomin. Hållbart jord- och skogsbruk ger en cirkulär CO₂-budget, dvs. det som släpps ut återbinds och skapar en ”netto noll CO₂-effekt”.

Bioenergi spelar dessutom en viktig roll i framtidens energimix och måste främjas som en av flera energibärare – tillsammans med vind, sol och vatten. Kombinerad värme/kyla och el i energiproduktionen är värdefullt för att öka effektiviteten av bränsle. Skogsrika länder bör få använda små tillgångar för en klimatbar omställning.

4. Risker från produktion och användning av bioenergi

Vilka risker finns vid produktion och användning av bioenergi?

Det finns en risk för minskad biologisk mångfald och en levande skog med ett rikt växt- och djurliv. Ingen övergödning bör ske.

5. Effektivitet av EU:s existerande hållbarhetsschema för biobränsle och flytande biobränsle

Hur effektivt har det existerande hållbarhetsschemat för biobränslen och flytande biobränslen varit för att adressera riskerna med växthusgaser från odling, tillverkning och transport, växthusgaser från direkt förändring av markanvändning, indirekt förändring av markanvändning, påverkan på biologisk mångfald, påverkan på jord, luft och vatten?

Gällande riskerna med växthusgasutsläpp från odling, tillverkning och transport, växthusgasutsläpp från direkt och indirekt förändring av markanvändning har det existerande hållbarhetsschemat varit

kontra-produktivt. Gällande biologisk mångfald har det varken varit effektivt eller ineffektivt och gällande påverkan på jord, luft och vatten har vi ingen konkret åsikt.

Övriga kommentarer

Sedan 1990 har 15 procent av EU:s jordbruk övergetts och ytterligare 10 procent förväntas bli övergivet de kommande 25 åren. Detta har lett till en stor förlust av biologisk mångfald och idag är hälften av alla rödlistade arter beroende av jordbruk. Eftersom gårdar med mest biologisk mångfald är de som framförallt riskerar att överges och det finns en stor överkapacitet i matproduktion är det nödvändigt att hitta andra grödor än mat för att hålla dessa gårdar vid liv. Biobränsle från grödor är därför ett viktigt verktyg för att motverka den starka trenden att överge åkrar och jordbruk.

Som några biobränsleföretag har bevisat kan konventionella biobränslen från grödor med små förbättringar i produktionen enkelt reducera klimatutsläppen med över 90 procent, och så länge det finns ett överflöd av jordbruksmark och en risk för att marken överges i EU, bör hållbar produktion av biobränsle från grödor främjas och utvecklas ytterligare, parallellt med avancerade biobränslen.

På liknande sätt kan första generationens biobränsle erbjuda en viktig kostnadsreducering för jordbrukare i utvecklingsländer och ge både inkomster och generera investeringar i moderniseringen av jordbruk. Det ger också en möjlighet för oljeimporterande länder i t.ex. Afrika söder om Sahara att reducera importen och förbättra handelsbalansen.

EU bör främja hållbar produktion av biobränsle från grödor, kombinerat med utbyte av praxis för bästa tillgängliga produktionsutövning och bistånd i utvecklingen av variationer av grödor och jordbruksutövning som är anpassad till lokala förutsättningar.

Nationella och internationella regler, konventioner och frivilliga certifieringsscheman för övervakning av ohållbart skogsbruk och jordbruk finns, men övervakningen av hur de efterföljs är inte tillräcklig. EU bör stötta utvecklingsländer med metoder och redskap, och kanske även satellitdata för övervakning (Sedan Brasilien införde övervakning via satellit över Amazonerna har skogsskövlingen minskat med 85 procent och illegal skövling stoppats nästan helt, satellitövervakning kan vara del av en lösning får att nå samma resultat i Sydöstra Asien.)

Skyldigheten för bränsleleverantörer att presentera data för växthusgasutsläpp från alla sålda biobränslen, baserade på standardiserade metoder och med externa granskare, och de nationella uppföljningarna från nationella myndigheter har varit värdefulla verktyg gällande förmedlandet av den verkliga hållbarheten av biobränsle. Det har troligtvis även tjänat syftet att undvika produktion av biobränsle med "dålig" klimatbalans. Samma rapporteringskyldigheter bör finnas för fossila bränslen sålda i varje land.

Hur effektivt har hållbarhetsramverket för biobränsle, inkluderat dess bestämmelser för indirekt förändring av markanvändning, varit för att driva utvecklingen av "avancerat" biobränsle, framförallt biobränsle producerat från lignocellulosahaltiga material (t.ex. gräs eller strå) eller från avfallsmaterial (t.ex. avfall från vegetabilisk olja)?

Hållbarhetsramverket har varit kontraproduktivt.

Vilka ytterligare åtgärder kan tas för att förbättra effektiviteten i främjandet av avancerat biobränsle?

Det är viktigt att EU:s ramverk låter de länder som ligger i framkant ge incitament för förnybart bränsle och förnybar energi (t.ex. som Sverige som använder sig av undantag från energi- och koldioxidskatt för att göra förnybar energi från både första och andra generationen konkurrenskraftigt).

Ramverket för marknaden måste vara förutsägbart och långsiktigt, framförallt för att få till stånd nödvändiga storskaliga investeringar i innovativ teknologi.

Reglerna för indirekt förändring av markanvändning har varit direkt kontraproduktiva och åkermark riskeras att inte användas effektivt. Övergången till andra och tredje generationens biobränslen kräver att vi använder mark effektivt även på lång sikt.

Hur effektiv har EU:s policy för hållbart biobränsle varit för att reducera den administrativa bördan för operatörer som infört biobränslen på den inre marknaden genom att harmonisera hållbarhetskrav i medlemsländerna (jämfört med situationen där detta var reglerat av nationella strategier för hållbart biobränsle)?

Ej effektiv.

Vad behövs för att underlätta för snabbare utveckling och spridning av innovativa teknologier inom biobränsleområdet? Vad finns det att lära från de existerande stödmekanismerna för innovativ teknologi med låga koldioxidutsläpp relaterad till bioenergi?

Strategier för att minska gapet från demonstration av ny teknologi till marknadsintroduktion och "take-off" på marknaden inkluderar ofta stöd för en första testmarknad för att pröva teknologin. Det är viktigt att EU:s ramverk och stöd underlättar för storskaliga demonstrationer och "take-off" på marknaden för nya teknologier i verklig användning.

Det är viktigt att underlätta för och starkt uppmuntra kravet på fossilfria transporter och fossilfri energi i offentlig upphandling. Detta är inte bara viktigt i fall där transporttjänster, fordon eller energi som sådan upphandlas. Det är även viktigt när andra varor eller tjänster upphandlas, som till en inte obefintlig del inkluderar transport eller energi. När offentliga verksamheter ges denna möjlighet har de en stor möjlighet att skapa marknader för hållbara transporter och hållbar energi.

6. Effektivitet hos existerande EU-policy för att angripa hållbarhetsproblem med biomassa i fast form och i gasform

Utöver det icke-bindande kriteriet föreslaget av kommissionen 2010, finns ett antal andra EU-policys som kan bidra till mer hållbar bioenergi i fast form och i gasform inom EU. Dessa inkluderar åtgärder inom energi-, klimat-, miljö- och jordbruksområdena.

Hur effektiv är existerande EU-policy för att adressera olika risker av negativ miljöpåverkan som kopplas till biomassa i fast och i gasform som används för värme och energi?

Kraven gällande indirekt förändring av markanvändning har varit kontraproduktiva och åkermark riskeras att inte användas effektivt. Övergången till andra och tredje generationen av biobränslen kräver att vi använder marken effektivt även på lång sikt, framförallt inom förgasningsteknologin.

7. Policymål för hållbar bioenergi efter 2020

Vad bör de viktigaste målen för en förbättrad hållbarhetspolicy för bioenergi inom EU vara efter 2020?

1. Bidra till klimatförändringsmål
2. Främja effektiv användning av biomassresurser
3. Försäkra långsiktig legal säkerhet för operatörer
4. Främja EU:s industriella konkurrens, tillväxt och jobb
5. Främja energisäkerhet
6. Främja fri handel och konkurrens inom EU mellan alla slutanvändare av biomassresurser
7. Undvika miljöpåverkan (biologisk mångfald, luft- och vattenkvalité)
8. Minska påverkan på indirekt förändring av markanvändning
9. Minimera den administrativa bördan för operatörer

Det nuvarande målet på 10 procent förnybar energi inom transport är redan nått i Sverige. Målen för kommande perioder måste vara i linje med överenskommelserna i Paris, alltså måste de vara mycket mer ambitiösa.

8. EU:s arbete med bioenergins hållbarhet

Finns det behov av ytterligare EU-policy för hållbar bioenergi?

Ja, ytterligare policy behövs för biobränsle och flytande biobränsle, men för biomassa i flytande form och i gasform är EU:s och nationella policys tillräckliga.

Utifrån ovanstående svar, vad bör EU:s policyramverk för hållbar bioenergi inkludera?

Biobränsleproduktion på övergiven åkermark i EU kan minska indirekt förändring av markanvändning och därför bör det inte vara någon begränsning av dessa biobränslen från råmaterial odlat på åkermark i EU, detta bör aktivt stödjas.

9. Övrigt

Stockholmsregionen vill också tillägga att det är viktigt att utreda och belysa problematiken med beskattningen av drivmedel för yrkesmässig sjöfart och att nuvarande utformning gör det dyrt att ställa om till förnybara drivmedel till sjöss.

Fartyg som används för yrkesmässig sjöfart och som är godkända som skattebefriade förbrukare betalar inte koldioxid- eller energiskatt på bränsle. Koldioxidskatt och energiskatt är för närvarande ca 4 000 SEK per kubikmeter. Förnybara bränslen som skattebefrias enligt lag (1994:1776) om skatt på energi tenderar att vara kostnadsneutrala mot beskattat bränsle och innebär således en fördyring för den som redan är skattebefriad. De förnybara bränslen som inte är skattebefriade (grönfärgade) hamnar i en ännu svårare konkurrenssituation och har därför mycket svårt att hävda sig prismässigt. De olika skattereglerna är inte alltid förutsägbara över tid.